

14.12.2017

Julkinen

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi

Viite SMDno-2016-1495, lausuntopyyntö 02.11.2017

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI PELASTUSLAIN MUUTTAMISESTA JA VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA SEKÄ ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Yleistä

Sisäministeriö on pyytänyt Lapin aluehallintovirastolta (jäljempänä tässä asiakirjassa aluehallintovirasto) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Lakiesitykset liittyvät pääosiltaan maakunta- ja sote- uudistukseen ja ovat siten osa suurempaa kokonaisuutta. Osa esityksistä on sellaisia, joiden säätäminen kytkeytyy muutoin Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa kirjattuun. Aluehallintovirasto pitää lausuntopyynnössä esitettyjä muutosesityksiä pääosiltaan välttämättöminä muutoksina huomioiden valmisteilla olevan maakunta- ja sote- uudistuksen sekä siihen liittyvän lainsäädäntövalmistelun, erityisesti Hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi pelastustoimen järjestämisestä (HE16/2017) sekä Hallituksen esityksen eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017).

Aluehallintoviraston pelastustoimi ja varautuminen vastualueen aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) mukaisten tehtävien uudelleen järjestämiseen liittyy esitys alueellisten maanpuolustuskurssien järjestämisestä. Ne esitetään Pelastusopistosta annetun lain 2 §:n muuttamisella siirrettäväksi Pelastusopiston tehtäväksi. Aluehallintovirasto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että kurssien nykyinen hyvä ja korkea taso tulee muutoksessa pystyä säilyttämään ja takaamaan, aivan kuten kurssien alueellinen näkökulma ja painotuskin. Alueellinen painotus ja näkökulma tulisi pyrkiä säilyttämään huolehtimalla siitä, että tulevien maakuntien osallistuminen kurssien järjestämiseen taataan tässä lausunnossa jäljempänä esitettävällä tavalla.

Aluehallintovirastojen pelastustoimen ja alueellisen varautumisen tehtävät ollaan maakunta- ja sote- uudistuksen myötä siirtämässä kokonaan muille toimijoille ja osin siten, että tehtävät ja niiden sisältö muuttuvat. Nyt lausunnolla olevien lakiehdotusten lisäksi aluehallintoviraston tehtävien uudelleen järjestämiseen vaikuttavat myös alueellisten varautumisen tehtävien osalta maakuntalaki sekä pelastustoimen tehtävien osalta pelastustoimen järjestämislaki. Nyt tässä lausunnossaan aluehallintovirasto kiinnittänyt huomiota lähinnä niihin esitettyihin muutoskohtiin, joissa tai joiden perusteluissa se on havainnut korjaamisen tai täsmentämisen tarpeen tai muun kommentoimisen tarpeen.

Yleisperusteluista

Aluehallintovirasto toteaa, että yleisperustelut luonnoksessa on kirjoitettu selkeästi ja ymmärrettävästi. Nykytilan kuvauksesta ja arvioinnista selviää hyvin muutosten tarpeellisuus. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset on kirjattu selkeästi ja ymmärrettävästi. Vaikutusarvioinnissa on tuotu esille esityksen vaikutukset varsin kattavasti ja avoimesti.

Lait pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

1 §

Lain tavoitteen täydentäminen on perusteltua etenkin, kun öljy-, ja aluskemikaalivahinkojen vahinkojen torjunnan johtovastuu siirrettäisiin Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaisesti sisäministeriön hallinnonalan tehtäväksi ja siitä tultaisiin säätämään pelastuslaissa kumottavaksi esitettävän öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) sijaan.

2 a §

Keskeisten pelastustoimea koskevien määritelmien lisääminen lakiin on perusteltua ja on omiaan edistämään eri toimijoiden yhteistä ymmärrystä termien ja määritelmien merkityksestä ja sisällöstä.

Suojaväistö termin käyttöönotto normaaliolojen evakuointia kuvaamaan on hyvä ja selkeyttää asian suhdetta valmiuslain (1552/2011) 121 §:n mukaiseen sodan tai sen uhkan aikaiseen laajamittaiseen väestön siirtämiseen.

2 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on teksti: *Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan pelastuslaitoksella tarkoitetaan tässä laissa maakunnan pelastustoimen tehtävistä vastaavaa maakuntalain 52 §:ssä tarkoitettua maakunnan liikelaitosta. Määritelmä on tarpeen, koska maakuntalain 9 luvun nojalla maakunta päättää omasta liikelaitosrakenteestaan ja liikelaitosten perustamisesta. Maakuntaan ei välttämättä perusteta pelastuslaitos -nimistä liikelaitosta.* Itse lakitekstissä ei ole kuitenkaan tätä pelastuslaitoksen määritelmää. Se tulee lisätä lakitekstiin ja samalla 2 a §:n 1 momentin kohtien numeroinnit tulee korjata sekä lakitekstissä että perustelutekstissä.

Väestönsuojelun määritelmä on kirjoitettu: 4) väestönsuojelulla valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusolojen aikana tapahtuvaa humanitaaristen tehtävien suorittamista, joiden tarkoituksena on siviiliväestön suojelu vihollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroja vastaan ja siviiliväestön auttaminen selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välittömien edellytysten luominen eloonjäämiselle. Määritelmä on selkeä ja vastaa mahdollisimman tarkasti Geneven yleissopimuksista ja sen lisäpöytäkirjoista ilmenevää väestönsuojelun kansainvälisen oikeuden mukaista määritelmää. Tämä ei kuitenkaan poista sitä sekaannusta joka valmiuslain väestönsuojelua koskevasta säätelystä seuraa. Valmiuslaissa väestönsuojelun määritelmä ulottuu myös muihin kuin sen 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettuihin poikkeusoloihin. Tämä epä johdonmukaisuus lienee korjattavissa kuitenkin vain mahdollisella valmiuslain muuttamisella.

6 §

Avotulen tekoa koskevan kiellon täsmentäminen on hyvä asia ja on omiaan ehkäisemään asiaan liittyvää epätietoisuutta ja erilaisia tulkintoja. Ilmatieteen laitoksen antaman metsä- ja ruohikkopalovaroituksen kytkeminen suoraan avotulen tekemisen kieltöön on selkeä ja yhdenmukaisen tulkinnan varmistava lisäys.

7 §

7 §:ssä säädetään kulotuksesta. 1 momentin mukaan *edellä 6:ssä säädetyn estämättä saadaan kuivanakin aikana kulottaa erityistä varovaisuutta noudattaen, jollei 6 §:n 3 momentista muuta johdu.* 2 momentin mukaan *metsämaan kulotus on aina suoritettava kulotuksen käytännön työhön perehtyneen metsäammattilaisen valvonnassa.*

Lain 7 § aiheuttaa käytännössä tulkintavaikeuksia 6 §:n 1 momentin kanssa. Aluehallintovirasto esittää, että 7 § muutetaan siten, että sen 1 momentti kumotaan kokonaan ja 7 §:n esitetään kirjoitettavan muotoon: *Edellä 6 §:ssä säädetyn estämättä saadaan kuivanakin aikana suorittaa metsämaan kulotusta erityistä varovaisuutta noudattaen, jollei 6 §:n 3 momentista muuta johdu. Metsämaan kulotus on aina suoritettava kulotuksen käytännön työhön perehtyneen metsäammattilaisen valvonnassa.*

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan muulle kuin metsämaan kulottamiselle ei ole juurikaan olemassa taloudellisia, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiselle tms. seikoille nojautuvia merkittäviä perusteita. Käytännössä keväällä lumien sulattua tapahtuva piha-alueiden ym. kulottaminen aiheuttaa pelastustoimelle merkittävässä määrin tehtäviä, jotka olisi estettävissä sillä, että kulottaminen kiellettäisiin kokonaan. Tämä lumien sulattua tapahtuva kulutus aiheuttaa vuosittain myös merkittäviä vahinkoja mm. rakennuksille kulotuksen riistäytyessä sen suorittajan hallinnasta. Myöskään henkilövahingot tästä toiminnasta eivät ole täysin poissuljettuja. Muun kuin metsämaan kulotuksen hyödyt eivät ole missään perusteltavissa olevassa suhteessa siitä aiheutuviin haittoihin ja vahinkoihin nähden. Myös em. tukintaongelmat toiminnan sallittavuudesta saataisiin poistettua.

27 §

27 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa sanotaan *Pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan pelastuslaitos tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu. Säännös esitetään kumottavaksi. Vastava tehtävä säädetään maakuntalain 142 §:ssä maakunnan tehtäväksi. Maakuntalain mukainen tuki vastaa käytännössä nykyistä pelastuslain mukaista tukea. Pelastuslaitoksista valtaosa, 15 laitosta 22:sta, on määritellyt palvelutasopäätöksessään tehtäväkseen kuntien valmiussuunnittelun ja varautumisen tukemisen. Lisäksi neljässä pelastuslaitoksessa valmiussuunnittelun yhteistyötä kuntien kanssa tehdään erikseen sovittavalla tavalla. Maakunta voi päättää, että tehtävä osoitetaan käytännössä edelleen pelastuslaitokselle.*

Hallitus on antanut esityksen eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp). Tämän esityksen mukaan maakuntalain 142 § olisi seuraava:

Maakunnan on huolehdittava seuraavista alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä:

- 1) alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollisen arviointityön järjestäminen;*
- 2) turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollisen seuranta- ja arviointityön järjestäminen;*
- 3) varautumisen suunnittelussa tarpeellisen yhteistoiminnan järjestäminen;*
- 4) maakunnan alueen valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen.*

Maakunnan on ylläpidettävä yhteistyössä 1 momentissa mainittujen tahojen kanssa yhteen-sovittamisessa tarvittavia yhteistyörakenteita.

Huoltovarmuuden turvaamisesta säädetään erikseen.

27 §:n perusteluteksti ei ole oikein muotoiltu ottaen huomioon esitetty maakuntalain 142 §. Kuntien valmiussuunnittelun tukemisesta maakunnan tehtävänä ei ole mainintaa myöskään maakuntalakia koskevan hallituksen esityksen perustelutekstissä. Näin ollen 27 §:n perustelut ovat ristiriitaisia maakuntalain 142 §:n kanssa. 27 §:n perustelut tuleekin korjata vastaamaan maakuntalain 142 §:ää. Jos esitetty maakuntalain 142 § muutetaan eduskuntakäsittelyssä erilaiseksi kuin mitä hallituksen esityksen mukainen teksti on, niin asia tulee tietysti katsoa uudelleen.

31 §

Pykälän otsikko *Vastuu metsäpalojen tähytyksestä ja metsäpalovaroituksen antamisesta* tulisi korjata muotoon *Vastuu metsäpalojen tähytyksestä ja metsä- tai ruohikopalovaroituksen antamisesta*. Näin otsikko vastaa täsmällisemmin 31 §:n täydennettyä asiasisältöä.

34 §

34 §:n 2 momentin mukaan *Alusöljyvahingon ja aluskemikaalivahingon pelastustoimintaa Suomen aluevesillä aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä johtaa rajavartiolaitoksen asettama torjuntatöiden johtaja.*

Alusöljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjuntatoimia kutsutaan lakiesityksessä pelastustoiminnaksi eikä enää torjunnaksi kuten nykyisessä öljyvahinkojen torjuntalaissa. Olisiko selvyyden vuoksi myös tätä pelastustoimintaa johtavaa henkilöä syytä kutsua *pelastustoiminnan johtajaksi*? 36 §:ssä on otsikon mukaisesti lueteltu pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet. Tämän 36 §:n alla on myös öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon pelastustoimintaa johtavan viranomaisen toimivaltuudet.

35 §

35 § 3 momentti on kirjoitettu: *Öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavan johtoryhmän tulee kutsua ympäristöhallinnon nimeämä edustaja tai muuten varata tällaiselle edustajalle tilaisuus tulla kuulluksi.*

Tästä tekstistä ei selviä, tarkoittaako ympäristöhallinnon edustaja ympäristöterveydenhuollon vai ympäristönsuojelun viranomaisen edustajaa, vai mahdollisesti molempia. 35 § 3 momentti tulee tältä osin kirjoittaa täsmällisempään muotoon. Vrt. lain 46 §, jossa on erikseen säädetty tehtävistä ympäristöterveydenhuollon viranomaisille ja ympäristöviranomaisille. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan molempien viranomaistahojen on perusteltua olla mukana johtoryhmän työskentelyssä.

36 §

36 §:n 1 momentin 1 kohta on kirjoitettu: *määrätä ihmisiä suojautumaan sekä panna toimeen suojaväistö.*

Tämän voisi selvyyden vuoksi kirjoittaa muotoon: *määrätä ihmisiä suojautumaan sekä määrätä ja panna toimeen suojaväistö.*

Näin toimivalta suojaväistöä päättämistä olisi selkeämmin ilmaistu. Toimeenpanon voi käsittää helposti sellaiseksi, että siinä pannaan toimeen jonkun toisen tahon tekemä päätös.

46 §

46 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan: *rajavartiolaitos osallistuu pelastustoimintaan antamalla käytettäväksi kalustoa, henkilöitä ja asiantuntijapalveluita siten kuin siitä rajavartiolaissa (578/2005) säädetään.*

Tämä olisi hyvä korjata muotoon: *Sen lisäksi mitä tässä laissa muuten säädetään rajavartiolaitoksen tehtävistä, osallistuu se pelastustoimintaan antamalla käytettäväksi kalustoa, henkilöitä ja asiantuntijapalveluita siten kuin siitä rajavartiolaissa (578/2005) säädetään.*

Tämä sen takia, että pelastuslaissahan tullaan nyt säätämään erikseen rajavartiolaitoksen tehtävistä aluskemikaali- ja alusöljyvahinkojen pelastustoiminnassa. Tämä 46 § koskee rajavartiolaitoksen yhteistyötä muussa pelastusviranomaisen johtovastuulla olevassa pelastustoiminnassa.

47 §

47 § 1 momentin säädös siitä, että *Pelastuslaitoksen tulee laatia maakunnan onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat* on hyvä lisäys ja korjaus pelastuslakiin.

Tämän voisi kuitenkin kirjoittaa muotoon *Pelastuslaitoksen tulee laatia maakunnan*

onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Suunnitelmia laadittaessa tulee huomioida 45 §:ssä säädetty pelastuslaitosten avunantovelvollisuus ja siihen liittyvien yhteistyösuunnitelmien laadintavelvollisuus.

Tämä lisäys varmistaisi sen, että pelastuslaitos kaikissa operatiivissa suunnitelmis- saan huomioisi myös muiden maakuntien pelastuslaitoksilta saatavan avun ja tuen eikä suunnitelmia laadittaisi huomioiden vain oman maakunnan voimavarat. Tämä edistäisi merkittävästi mm. suuronnettomuusvalmiuksien kehittämistä pelastuslaitosten lakisääteisenä yhteistyönä.

Myös 47 § 6 momentin lisäys, jonka mukaan *Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pelastustoimen suunnitelmista, niiden sisällöstä ja rakenteesta*, on tarpeellinen ja mahdollistaa sen, että pelastustoimen suunnitelmat saataisiin yhdenmukaisiksi koko maassa.

49 §

49 § 1 momentin lisäys siitä, että virka-apua voidaan antaa *pelastusviranomaisten ja rajavartiolaitoksen tässä laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi*, on perusteltua niillä seikoilla, jotka perustelutekstiin on kirjattu eli ns. bulvaanitoiminta virka-apuasi- oissa pelastusviranomaisen pyytämänä saadaan loppumaan. Samoin virka-avun an- tamisvelvoitteen ulottaminen valtion omistamiin liikelaitoksiin ja yhtiöihin on perustel- tua siten kuin perustelutekstiin on kirjattu.

49 §:n 4 momentti on kirjoitettu: *Päätöksen 1 ja 2 momentissa tarkoitetun virka-avun ja 3 momentissa tarkoitetun asiantuntija-avun pyytämisestä tekee asianomainen pe- lastusviranomaisen.*

Tämä tulisi kirjoittaa muotoon *Päätöksen 1 ja 2 momentissa tarkoitetun virka-avun ja 3 momentissa tarkoitetun asiantuntija-avun pyytämisestä tekee asianomainen pelas- tusviranomaisen tai rajavartiolaitos sille tässä laissa säädettyssä tehtävässä.*

Tämä sen takia, että lain 26 §:n mukaan rajavartiolaitos ei ole pelastusviranomaisen mutta se on kuitenkin oikeutettu saamaan virka-apua sille pelastuslaissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

64 ja 65 §

64 ja 65 §:en otsikointien ja sisältöjen muuttaminen on perusteltua ja edesauttaa vä- estönsuojeluun kuuluvien tehtävien ymmärtämistä ja jäsentämistä.

65 §:n 4 momentin mukaan *Viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvolli- sia varautumaan väestönsuojeluun, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen joh- dolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitami- sesta väestönsuojelussa. Pelastuslaitokselle on annettava selvitykset väestönsuoje- luun käytettävissä olevista voimavaroista.*

Tämä on erittäin tervetullut lisäys pelastuslakiin ja paikkaa sen aukon, joka väestön- suojeluun liittyvän suunnittelun puutteellinen johtaminen ja koordinaatio on aiheutta- nut. Nyt on osoitettu selkeästi taho, jolla on velvollisuus johtaa ja koordinoita väes- tönsuojeluun liittyvää suunnittelua muutoinkin kuin vain pelastuslaitokselle kuuluvien väestönsuojelutehtävien osalta. Tehtävän osoittaminen pelastuslaitokselle on tarkoi-

tuksenmukaista siitäkkin näkökulmasta, että pelastuslaitoksen henkilöstö saa pelastusalan ammatillisessa peruskoulutuksessaan tiedot väestönsuojelusta ja siihen liittyvistä kansallisista ja kansainvälisoikeudellisista normeista ja järjestelyistä.

65 § 5 momentin 1 kohdassa puolustusvoimille säädetty tehtävä *antaa pelastusviranomaiselle sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointia varten tarvittavat tiedot*, on hyvä lisäys lakiin. Aiemmin asia on ollut sopimusperusteinen ja on hyvä nostaa se selkeästi laintasolle koska sotilaalliset uhkat ovat perusta koko väestönsuojelun suunnittelulle ja toimeenpanolle. Näiden annettavien tietojen sisällöstä on hyvä esimerkkinä luettelo perustelutekstissä.

65 § 6 momentin mukainen valtioneuvostolle annettu asetuksenantovaltuus on tarpeellinen, jotta väestönsuojelun suunnittelussa olisi mahdollisuus päästä paremmalle tasolle ja valtakunnallisesti yhdenmukaisempiin järjestelyihin.

66 §

66 § 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että *Sisäministeriö päättää asianomaisen ministeriön tai maakunnan pelastusviranomaisen esityksestä, mitä henkilöitä, materiaalia ja tiloja 1 momentissa tarkoitettu suojele koskee. Ahvenanmaan maakunnassa esityksen tekee Ahvenanmaan valtiovirasto.*

Nykytilassa sisäministeriö päättää asiasta *tilanteen niin edellyttäessä*.

Tämä on hyvä muutos ja mahdollistaa väestönsuojelun suunnittelemisen ja järjestämisen ennalta normaalioloissa ns. "hyvän sään aikaa" tämänkin asian osalta. Suojeleluun kuuluvan henkilöstön, materiaalien ja tilojen määrittämiseen ei välttämättä ole enää riittävästi aikaa *tilanteen niin edellyttäessä*. Muutos on linjassa senkin kanssa, että puolustussuunnittelussa ja järjestelyissä on pyritty nopeammin reagoimaan järjestelmään sodan ja konfliktien kuvan muuttuessa entistä vaikeammin ennakoitaviksi ja nopeammin kehittyviksi. Väestönsuojelun suunnittelussa ja järjestelyissä on hyvä tehdä asiat mahdollisimman pitkälle valmiiksi jo etukäteen, jotta viime hetkessä tehtäville järjestelyille jää mahdollisimman paljon resursseja ja voimavaroja.

67 §

67 § on kirjoitettu: *Sisäministeriö voi asianomaisen ministeriön tai maakunnan pelastusviranomaisen esityksestä määrätä väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön osallistumaan Pelastusopiston järjestämään väestönsuojelukoulutukseen enintään kymmeneksi vuorokaudeksi vuodessa. Ahvenanmaan maakunnassa esityksen tekee Ahvenanmaan valtiovirasto.*

67 §:n tulisi kirjoittaa muotoon: *Sisäministeriö voi määrätä väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön osallistumaan Pelastusopiston järjestämään väestönsuojelukoulutukseen enintään kymmeneksi vuorokaudeksi vuodessa. Asianomainen ministeriö tai maakunnan pelastusviranomainen voi tehdä koulutukseen määräämisestä esityksen sisäministeriölle. Ahvenanmaan maakunnassa esityksen voi tehdä Ahvenanmaan valtiovirasto.*

On perusteltua, että sisäministeriöllä (valtiolla) olisi itsenäinen määräämisvalta asiassa etenkin tilanteen vaatiessa nopeita toimia. Nykyään laissa sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle säädettyä toimivaltaa koulutukseen määräämisestä ei ole sidottu minkään tahon esitykseen eikä asiaan ole syytä tehdä rajausta tulevaisuudessakaan.

Olisi perusteltua saada väestönsuojelujärjestelmä sellaiseksi, että etenkin siihen kuuluva johto- ja muun erityishenkilöstö olisi aina määriteltä ja nimetty mahdollisimman pitkälle ennakkoon jo normaalioloissa ns. "hyvän sään aikana". Tämä henkilöstö tulisi olla lähtökohtaisesti sellaista, jolle puolustusvoimilta on haettu ns. VAP. Muutettava 66 § antaa myös mahdollisuuden määritellä tämä henkilöstö etukäteen siten, että se on sisäministeriön tiedossa.

78 ja 105 §

Olisiko toimivampaa ja järkevämpää säätää asia siten, että 105 §:ään säädettäisiin maakunnan pelastusviranomaiselle mahdollisuus uhkasakkoon tai teettämisuhkaan lain 22 a – 22 c §:ssä säädettyssä velvollisuudessa varautua pelastustoimintaan.

Laki pelastusopistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lain 2 §:ään esitetään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan Pelastusopisto vastaisi alueellisten maanpuolustuskurssien järjestämisestä yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa sekä maakuntien yhteisten valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestämisestä yhteistyössä maakuntien kanssa. Lisäksi momentissa säädettäisiin pelastustoimen sivutoimisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen opetussuunnitelman valmistelusta, ylläpidosta ja kehittämisestä, kouluttajakoulutuksesta, kouluttajarekisterin ylläpidosta sekä opetusmateriaalin tuottamisesta.

Alueellisten maanpuolustuskurssien järjestämisvastuun siirtäminen aluehallintovirastoista Pelastusopistolle perustuu reformiministeriryhmä linjaukseen 9.2.2017 osana maakuntauudistusta. Linjauksen mukaan *sisäministeriön alainen Pelastusopisto vastaa lakkautettavien aluehallintovirastojen sijasta alueellisten maanpuolustuskurssien järjestämisestä. Maanpuolustuskurssit järjestetään jatkossa Pelastusopiston, puolustusvoimien ja maakuntien tiiviissä yhteistyössä.*

2 §:n 3 momentin 1 kohta on kirjoitettu: *Pelastusopisto vastaa alueellisten maanpuolustuskurssien järjestämisestä yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa.*

Tämä teksti ei vastaa reformiministeriryhmän linjausta ja siitä saattaa saada käsityksen, että sekä Pelastusopisto että puolustusvoimat vastaisivat kurssien järjestämisestä. Nykytilassa aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) kurssien järjestämisvastuu on säädetty yksinomaan aluehallintovirastolle. Valtioneuvoston asetuksen aluehallintovirastoista (906/2009) mukaan pelastustoimi ja varautuminen vastuualue hoitaa alueellisten maanpuolustuskurssien järjestämistä. Aluehallintovirastot tekevät käytännössä hyvää yhteistyötä asiassa puolustusvoimien kanssa ja puolustusvoimat mm. maksaa puolet kurssien järjestelyistä aiheutuvista kustannuksista, vaikkakaan puolustusvoimien osallistumisesta kurssien järjestämiseen ei ole missään säädetty.

2 §:n 3 momentin 1 kohta esitetään kirjoitettavan muotoon: *Pelastusopisto vastaa alueellisten maanpuolustuskurssien järjestämisestä. Kurssien järjestämisessä Pelastusopiston tulee toimia tiiviissä yhteistyössä maakuntien ja Puolustusvoimien kanssa.*

Aluehallintovirasto toteaa, että alueelliset maanpuolustuskurssit on hyvä säilyttää ns. siviilikursseina siten, että niiden järjestämisvastuu säilyy selkeästi siviiliyhteiskunnan toimijan tehtävänä. Jotta kurssien alueellinen luonne ja painotus sekä kurssien sisällön, että kurseille kutsuttavien osalta varmistettaisiin, tulee pelastusopiston tehdä hyvää yhteistyötä maakuntien ja puolustusvoimien alueellisten toimijoiden (prikaatit aluetoimistoinen) kanssa. Maakunnilla tulee maakuntalain nojalla olemaan merkittävät alueellisen yhteisen varautumisen tehtävät. Alueellisen yhteisen varautumisen ja maakunnan omien tehtävien varautumisen kautta maakunnalla tulee olemaan myös hyvä varautumisen alueellinen tuntemus ja osaaminen, joka on syytä hyödyntää myös alueellisten maanpuolustuskurssien järjestämisessä.

Laki palosuojelurahastolain muuttamisesta

Lain 14 §:ää koskevassa perustelutekstissä on kirjoitettu: *Kunnille voitaisiin myöntää erityisavustuksia paloasemien peruskorjauksiin.*

Tämä lausu tulee poistaa perusteluista tai muuttaa muotoon *Kunnille voitaisiin myöntää erityisavustuksia paloasemien peruskorjauksiin ja laajennuksiin.*

Usein paloaseman peruskorjauksen yhteydessä on järkevää ja perusteltua tehdä myös laajennustöitä, esim. rakennetaan sosiaaliiloja myös molempien sukupuolten käyttöön, rakennetaan pesuhalli ym.

Itse lakitekstiehdotusta ei tarvitse tämän osalta muuttaa.

Johtaja

Jari Aalto

TIEDOKSI sari.mustiala@intermin.fi